Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807; з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200; з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 204. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 23-го ВЕРЕСНЯ 1980. ЦЕНТІВ 25 CENTS. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 23, 1980. No. 204. VOL. LXXXVII.

В МОСКВІ ЗГАДУЮТЬ ПАСТЕРНАКА

Москва. — Андрей Вознесенскі, відомий совєтський поет, який попав був свого часу в неласку режиму з приводу того, що разом з багатьма іншими літераторами домагався облегшення урядової цензури, позитивно висловився у журналі „Новий Мір" про Бориса Пастернака, видатного совєтського письменника, поета та в 1958 році лавреата Нобеля за його літературні осяги, який, як відомо, був автором популярного твору „Доктор Живаґо", виданого за кордоном, з причини якого письменник увійшов у конфлікт з кремлівськими диктаторами. Б. Пастернак помер 20 років тому в Москві, але про нього сьогодні дуже мало згадується у Совєтському Союзі, а багато його праць досі взагалі не надруковано.

У статті Вознесенського взагалі не згадується про твір „Доктора Живаґо", який все ще є забороненим в СССР, і який совєтські цензори назвали „непатріотичним" і „реакційним" тому, що у ньому автор, відхилившись від партійної доктрини, дещо по-інакшому інтерпретує Жовтневу революцію. Але, як загально здогадуються у письменницьких колах Заходу, вже саме надрукування в офіційному органі Компартії статті Вознесенського вказує на бажання режиму якось реґабілітувати Пастернака, який, хочуть цього в Кремлі чи ні, входить в російську літературу, як великий письменник. Вознесенскі так і називає Пастерника „великим російським поетом", бо Москва вже не могла скрити цього факту, що у 20-ту річницю смерти письменника цілий ряд осіб, в тому числі відомі літератори, ходили на його могилу, щоб таким чином вшанувати його пам'ять.

У Вінніпеґу відкриється виставка праць В. Курилика

Вінніпеґ, Ман. — В Осередку Української Культури й Освіти відбудеться виставка праць великого українського канадського мистця Василя Курилика. Виставка триватиме від вівтірка, 14-го жовтня, до неділі, 30-го листопада ц.р.

Офіційне відкриття, при участі ієрархів українських церков, представників українських громадських організацій, представників канадського, провінційного і міського урядів та членства Осередку, відбудеться під час 13-го Конґресу Українців Канади в неділю, 12-го жовтня ц.р.

Василь Курилик народився в Витфорді, Альберта, в 1922 році. Батьки Василя — імігранти, які прибули до Канади у 1922 році. В 1932 році під час депресії їхню фарму перебрала морґеджова компанія і вся родина переселилася до Стоноволу, Манітоба, де за свої останні 700 долярів батько Василя купив фарму.

Дитинство В. Курилика було для нього болючим, повне конфліктів з родиною, з окруженням та зі самим собою. До великої міри, ці конфлікти були спричинені постійним непорозумінням з батьком, який не міг зрозуміти бажання свого сина бути мистцем.

У творчості Курилика домінують чотири теми: дитинство, прерії, поселення і оброблення нової землі, та релігія — це є ті великі, автобіографічні візії, що постійно повторюються. Перші три теми давали Куриликові почуття задоволення зі знайомими йому оточеннями і посилювали його почуття ідентичности. Хоча його перспектива була автобіографічна, етнічна і регіональна, найсильніша візія та центральна тема в його творчості — це релігія.

Василь Курилик бачив себе мистцем-проповідником, ціллю якого було притягнути світові про апокаліпсис і про важливість віри. У своїй автобіографії він так це пояснює: „Візія — це єдине слово, що його знаходжу, яким можу назвати інтуїтивне передчуття, до чого модерний світ прямує. Я не є песимістом, бо вірю, що прийде нова щаслива ера віри навіть на цьому світі."

В. Курилик помер 3-го листопада 1977 року у розквіті своєї мистецької творчости. Виставку праць мистця зорганізував Осередок Української Культури й Освіти спільно з Вінніпеґською Ґалерією Мистецтва, з фінансовою допомогою Української Канадської Фундації ім. Т. Шевченка і Канадської Ради. Картини на виставці були випозичені від публічних і приватних канадських колекцій, і вона є першою головною посмертною виставкою праць В. Курилика.

Делеґація КНР перебуває у Вашінґтоні

Вашінґтон. — До Вашінґтону прибула численна делеґація КНР, зложена з чільних державних і партійних діячів. Делеґацію, яка має 21 членів, очолює заступник прем'єра уряду КНР Бо Ібо. В середу делеґація взяла участь у першому урочистому засіданні створеного ще в березні минулого року Спільного американсько-китайського економічного комітету. Вона також взяла участь в церемонії підписання цілого ряду договорів, а саме: в справі консулярних станиць, летунського сполучення між обидвома країнами, мореплавства між ними та торгівлі текстильними виробами, які становлять значну частину китайського експорту. З китайського боку договори підписав президент Джіммі Картер.

Прибуття тієї делеґації, підписані в часі її побуту договори й намічені дальші розмови, обміна інформаціями й плянами з обидвох сторін ілюструють високий ступінь розвитку, що його осягнула загальна співпраця ЗСА—КНР, а особливо технічно-господарський аспект тієї співпраці.

Дотепер Департамент торгівлі видав КНР понад 400 дозволів на закуп високоякісних, електичних препаратів, з яких значна частина є на секретній листі. В Сан Франсіско китайці відкрили велику мандрівну виставку виробництва й торгівлі, яка опісля буде переведена до Чікаґо, а потім до Ню Йорку. У листопаді ЗСА відкривають свою промислово-торговельну виставку в Пекіні.

Торговельний оборот між цими двома країнами цього року переступить 4 більйонів долярів і на думку секретаря торгівлі Філіпа М. Клацніка не пізніше як за п'ять років переступить 10 більйонів долярів. Таким чином для ЗСА Китай стане одним з важніших торговельних партнерів, а для Китаю ЗСА є вже другим по величині, після Японії, партнером.

Совєтський дезертир в Кабулі повернувся до совєтів

Вашінґтон. — Державний департамент ЗСА повідомив, що вояк Александр В. Круглов, який опустив свою совєтську частину, стаціоновану в Афганістані і в повному мундирі та з рушницею АК-47 прибув до американської амбасади в тому місті та попросив азилю, після розмови зі совєтським амбасадором в Афганістані та даних йому запевнень, що він буде звільнений з військової служби й не буде покараний за свій учинок, повернувся до своєї частини.

Прибуття Круглова до американської амбасади створило було гострий конфлікт між ЗСА і Совєтським Союзом. ЗСА рішуче відмовилися видати Круглова, а Совєтський Союз категорично вимагав його повернення. Афганська поліція, на наказ совєтського командування, окружила американську амбасаду та загострила контролю всіх входячих і виходячих з неї, а зокрема точно ревідувала автомобілі.

Згідно з американським реґуляміном представникам совєтської влади дано змогу прибути до американської амбасади й відбути розмову з Кругловим у присутності представників американської амбасади. Совєтським представникам було заборонено застрашувати, або будь-чим шантажувати його. Так само згідно з американськими приписами, що обов'язують у таких ситуаціях, розмова могла відбутися тільки за добровільною згодою Круглова. Після тієї розмови Круглов рішив повернутися добровільно до своєї частини й американський амбасадор погодився на це. Перед відходом з амбасади Круглов написав заяву про свій добровільний поворот і передав її американцям.

Терор правих загрожує спокоєві в Бразилії

Ріо де Жанейро, Бразилія. — Десять років тому терор з боку лівих організацій так прибрав був на силі, що загрожував державному ладові Бразилії. Тоді військовики перебрали владу, зобов'язуючись після наведення ладу, повернути країну на демократичні рейки.

Добившися свого, зліквідувавши терор лівих груп, устабілізувавши загальне положення в країні та вивівши її економіку на твердий шлях здорового розвитку, військовики на чолі з ґенералом-президентом Хово Батіста Фіґейредо на чолі, розпочали ступневу демократизацію сисреми. У відповідь на те терористи зправа, які не хотять допустити до демократизації, побоюючись повороту попереднього хаосу, розпочали зі свого боку терор.

Терор правих, який почався з поодиноких випадків, скорим темпом почав прибирати на силі й поширюватися. Побої й пориванням людей, які давали вислів своїм лівим, чи скрайньо ліберальним поглядам, бомбардування їхніх приміщень, нищення, палення їхніх видань стали щоденним явищем. Накінець дійшло до вбивства поодиноких людей.

Цього вже було за багато державній владі, очоленій і веденій військовиками. Влада перейшла до протиакції. Ґенерал Фіґейредо виступив публічно й заповів, що держава й у потребі військо з усією рішучістю зломлять внутрішній терор і переводитимуть у життя намічену програму. Очевидно, що влада не допустить, щоб демократичні форми ззнов здегенерувалися в розпладя й анархія. І тому дві наміченні підставові зміни будуть переведені з повною рішучістю в життя. Першою з таких змін буде передання повної законодатної влади і зв'язаних з тим привілеїв парляментові, а друга — переведення прямого вибору у загальному голосуванні стейтових-провінційних ґубернаторів і членів сенату.

Привернення повного ладу й порядку тим більше потрібне, що Бразилія знайшлася у нелеґкій фінансовій ситуації. Величезні довги, за які приходиться платити закордонові колосальні відсотки, впливають гамуюче на інвестиційні можливості Брзилії. А вона, раз ступивши на шлях пожвавленої індустріялізації і взагалі господарської розбудови, мусить цей плян послідовно переводити в життя.

Міжнародний валютний фонд передбачує погіршення економіки

Вашінґтон. — Тут опубліковано цьогорічний звіт Міжнародного валютного фонду, який 29-го вересня буде предметом нарад всіх членів керівництва того фонду. До фонду належить 140 членів-держав. Керівництво фонду одноголосно прийняло загальні оцінки й висновки звіту.

Керівництво фонду висловило стурбування з приводу того, що, не зважаючи на різні заходи, інфляція далі триває, а навіть зростає та щораз більше розхитує господарську систему. Рішучі засоби, які держави застосували в боротьбі з інфляцією, є правильні, одначе треба ще суворішої бюджетової політики та інших заходів, які мусять витікати з умов поодиноких національних економік.

Навіть, якщо рецесія кінчатиметься, господарська активність зростатиме дуже пиняво і це буде відбиватися на цілості господарського життя в індустріяльних країнах на чолі зі ЗСА, яка зростатиме коло одного відсотка в річному відношенні, негативно відбі'ється на стані безробіття не лише в тих країнах, але ще більше в країнах „третього світу", які саме тепер знаходяться у стані господарської розбудови.

Цей факт, як і постійний зріст цін на засоби енерґії, а в першу чергу нафту, збільшатимуть заборгованість господарсько відсталих країн до небезпечного стану. Минулого року та заборгованість осягнула висоту 53 більйони долярів, а цього року буде 70 більйонів долярів. Припускають, що в 1981 році буде ще гірше. Якщо ті країни не отримають значної фінансової допомоги, то вони будуть змушені обнизити імпорт різних виробів, що з одного боку значно обнижить життьовий рівень населення, а з другого причиниться до дальшого загального обнижения господарської активности.

УРЯД КАНАДИ ПЕРЕБРАВ СПРАВУ НОВОЇ КОНСТИТУЦІЇ

Оттава, Онт. — Федеральний уряд Канади, очолений прем'єром П'єром Трудо, рішив в четвер, 18-го вересня, перевести без порозуміння з усіма 10-ма провінціями ухвалу нової конституції. Довгомісячні дебати між центральним урядом в Оттаві й провінційними урядами не дали успіху. „Їх нічим задовольнити не можна", — сказав після минулотижневої спільної конференції Трудо про деяких провінційних прем'єрів.

Якщо не дійде до компромісу, а такий є можливий тільки на базі поступок деяких провінцій, як Альберта, Саскачеван, Нюфаундленд, тоді згідно з ухвалою кабінету в Оттаві прем'єр Трудо почне незадовго перші кроки для прийняття конституції. Про Канаду говорять, що вона є єдиною країною у світі, яка не має власної конституції, бо в ній за конституцію править Британський північноамериканський акт з 1867 року, якого ні міняти, ні додавати до нього нічого не можна без формальної згоди британського уряду і парляменту. Власне першим кроком до ухвалення нової конституції буде звернення Оттави до Лондону, щоб британський парлямент погодився передати всі конституційні права парляментові в Оттаві. Це звичайна формальність, але цим разом вона буде дещо ускладнена тим, що звичайно того рода пропозиції були вношені за згодою федерального і провінційних урядів Канади, а цим разом буде це внесення тільки федерального уряду.

Якщо в останньому моменті не прийде до компромісу, тоді треба сподіватися гарячих дебат в двох площах: у федеральному парляменті, де меншість буде оспорювати проєкти федерального уряду, та між федеральними й провінційними установами. Не зважаючи на те, що з формально-правового боку федеральний уряд і федеральний парлямент повністю уповноважені до такого, як дехто в Канаді називає, одностороннього акту, але спротив буде голосний, а ще голоснішими дебати довкруги ухвали нової конституції. Прийняття нової канадської конституції називають у Канаді „убатьківщенням" канадської конституції.

Теперішні розходження зовсім різняться від того, що було перед референдумом в Квебеку 20-го травня ц.р. Тоді йшлося про намагання квебекських сепаратистів відділитися від Канади, а тепер йдеться тільки про права й компетенції між федеральними і провінційними урядами.

В Америці

НА ТЕРЕНІ ВАШІНҐТОНУ останнім часом був поширюваний документ, позначений знаком особливої секретности, в якому урядові чинники ЗСА нібито з'ясовували й доручали потребу боротьби з чорними національними рухами в Африці та з їхніми контактами на терені ЗСА. Офіційно стверджено, що цей документ є досить вправно виконаною фальшивкою, одначе, дотепер ще не стверджено, чи його ціллю було вплинути на розвиток подій перед виборами президента в ЗСА, чи для закордонної політики, а саме, щоб затроювати відносини між африканськими визвольними рухами і американським урядом президента Картера. Слідство в цій справі триває.

КУБИНСЬКИЙ УРЯД, перший раз в історії повітряного піратства, передав американським властям двох молодих кубинців, недавніх втікачів, які захопили літак американської повітряної лінії „Делта" і скерували його на летовище в Гавані. Кубинці будуть поставлені перед суд і покарані згідно з американськими кримінальними законами, які передбачують максимальне покарання за захоплення літака, аж до 20 років ув'язнення. Речник Державного департаменту, Джон Г. Траттнер заявив, що Уряд ЗСА вважає таке потягнення кубинського уряду „позитивним зворотом у поборенні терроризму". Молоді кубинці, які разом з 120,000 втікачами прибули кораблями до цієї країни заявили, що мотивом їхнього злочину було те, що вони хотіли за всяку ціну повернутись до своїх родин на Кубі.

РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ КАНДИДАТ на президента Роналд Реґен домагається від трьох телевізійних станцій, які передавали по цілій країні пресову конференцію президента Джіммі Картера в четвер, 18-го вересня ц. р., щоб вони виділили також для нього такий самий час, бо на його думку, Картер усі справи, які були порушувані на цій пресовій конференції зводив до передвиборчої кампанії і вияснення справи образливого нападу на республіканців.

КРАЙОВИЙ ІНСТИТУТ для дослідів рака заявив, що препарат резерпін, що його заживає багато американців для зниження тиску крови у багатьох випадках є небезпечний, бо він може спричинювати рака грудей у жінок. Цю пересторогу інститут опублікував після довших дослідів переведених на звірятах. Речники інституту доражують особам, які мусять заживати названий препарат, звернутись до своїх лікарів і не переривати заживання медикаменту, бо відсотково риск і смертність є більший від атаку серця, строків, захворіння нирок тощо, як можливість захворіння на рака від систематичного заживання резерпіну.

ЖИДІВСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ Бнай Бріт та поодинокі особи жидівської національности повели протестаційну акцію проти баптистського проповідника Бейлі Сміта за те, що він, виголошуючи проповідь заявив, що „Господь Бог не слухає прохань жидів". На цю замітку обурилось все жидівство і на адресу Сміта, а також баптистської конґреґації посипались листи й телеграми з протестами у яких вказується, що такі завваги можуть цілковито зруйнувати започаткуване раніше міжрелігійне співпрацю між різними релігійними віроісповідуваннями. Деякі автори листів рекомендують, щоб Сміт зрезиґнував із свого становища. Очевидно, що багато осіб, як буває у таких випадках, вдавались до скрайности, вказували на „національну приналежність" Христа тощо.

ВЧЕНІ, ЯКІ ВІД САМОГО ПОЧАТКУ досліджують дію вулкану Маунт ст. Геленс у стейті Вашінґтон кажуть, що два пасма попелу, які систематично підносились в атмосферу і там формувались у хмари, які розходились по цілій країні, а навіть досягали Канади, можуть спричинити загальне зниження температури. З'єднані Стейти Америки пробуватимуть при допомозі сателітів унешкідливити дію цього попелу, але вчені не вірять в успішність таких заходів.

Реґен і Андерсон започаткували серію дебат

Балтімор, Мд. — Кандидати на президента Роналд Реґен і Джон Андерсон, виступаючи у першій дискусії зорганізованій Лігою голосуючих жінок і переданій телевізійними станицями по цілій країні, не погоджувались у майже всіх питаннях, в першу чергу у справі абортів, знижені податків, енерґетичної політики, пересувних ракет, відбудови міст тощо.

Вони однак, тільки посередньо атакували дотеперішню політику президента Джіммі Картера і його Уряду, бо, як відомо, Картер, з огляду на присутність конгресмена Андерсона, відмовився від участи в дебатах кажучи, що він заінтересований тільки у вимінні думок з республіканським кандидатом Реґеном.

Атака на президента Картера виникнула тільки при обговоренні Андерсоном питання інфляції. Андерсон знецінюючо висловився про заходи Уряду у поборенні інфляції і заявив, що людина, яка „завинила цьому вважала за відповідне не з'явитися сьогодні до дискусії". Пізніше Реґен заявив, що вони Реґен і Андерсон, не погоджуються з політикою президента Картера відносно американських збройних сил.

Журналісти, які ставили питання кандидатам, були: Чарлз Кордрі з газети „Балтімор сан", Сома Голден з „Ню Йорк Таймс-у", Деніел Ґрінберґ, синдикований-колюмніст, Керол Люмис, „Форчен маґазин". Лі Мей з „Лос Анджелес Таймс" і Джейн Браєнт Квин, постійний колюмніст у журналі „Ньюзвік". Модератором був Білл Моєрс, телевізійний коментатор.

У світі

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ стратеґічних студій у Лондоні опублікував інформації про розміщування Совєтським Союзом нових, значно прецизніших і цільніших, як усі дотепер, ракет з ядерними головками. Йдеться про ракети далекого засягу. Покищо не стверджено, чи ті ракети можуть досягти Америку, чи ні. З дотеперішніх даних виникає, що ті нові совєтські ракети особливо успішні проти американських ракет Тайтен і Мінютмен, та взагалі проти американських ракет, приміщених на суші. Два інші типи американської оборонної „тріяди" — ракети на літаках та ракети на підводних човнах мають більші шанси уникнути ті нові совєтські ракети. Новий тип совєтських ракет, які тепер поступають у службу, висувають перед ЗСА потребу оновити також свій атоморакетний арсенал.

У ЗАХІДНЬОМУ БЕРЛІНІ застрайкувала обслуга підземки й міської залізничної системи, вимагаючи зрівняння зі західньонімецькими залізничниками в заробітних платнях та права мати незалежну профспілку. Працівники підземки й міської залізничної системи цілого Берліна підпорядковані адміністрації в Східньому Берліні, звідки вони отримують свої заробітні платні та де вони належать до професійних спілок. З цієї причини їхні заробітки значно нижчі від заробітків залізничників Західнього Берліна, а крім цього вони мусять належити до комуністичної профспілки, яка підлягає комуністичній партії Східньої Німеччини. Загально вважають, що вимоги тих залізничників є першим наслідком страйків і здобутків польських робітників. Як проти польських робітників комуністична преса СССР веде аґітацію, що вони під впливом „антисоціялістичних" і подібних елементів, так само комуністична преса Східнього Берліну почала ідентичну кампанію проти страйкуючих залізничників.

ДО МОСКВИ ПРИБУВ на десятиденну візиту Франц кардинал Кеніґ з Австрії. Кардинала Кеніґа дуже часто вживав і вживає Ватикан для делікатних дипломатичних місій. Він побував у Пекіні, Китаї, перед настанням релігійної „відлиги" в політиці китайського уряду, у висліді якої почалася більш нормальна праця католицької Церкви в Китаї. Чи його завданням буде відбути розмови з офіційними совєтськими чинниками-дотепер невідомо. В загальному комунікаті з Риму подано тільки, що він відбуде розмови з чинниками Російської Православної Церкви, тобто і московським патріярхом Піменом.

ПЛЯН ІРАНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ створити на засіданні парляменту в четвер, 18-го вересня, десятичленну групу, яка вивчила б проблему американських закладників, не вдався. Після трьох годин гарячкових виступів, у яких знову поодинокі депутати намагалися перевершити себе взаємно в антиамериканській поставі і в ісламському фанатизмі предсідник парляменту зарядив тайне засідання. Одначе й тайне засідання не дало ніякого висліду. Тоді предсідник зарядив, щоб перенести рішення тієї проблеми на неділю 21-го вересня, а в неділю рішено перенести на пізніший день.

ВІЙСЬКОВІ З'ЄДНАННЯ держав НАТО переводять найбільші дотепер осінні маневри в північній частині Европи. Маневрами таком обнята частина Західної Німеччини. В маневрах бере участь понад 150,000 вояків. Код маневрів — Тімверк-відбиває, про що йдеться в цьогорічних маневрах, як головну ціль. Ідеться про провірку співпраці з одного боку всіх родів зброї, а з другого співпраці різнонаціональних частин. У маневрах беруть участь 168 кораблів, здебільшого англійських. З американського боку бере в них участь літаконос Адмірал Німіц. Так само велику ролю призначено летунству, яке складається з ескадр різних країн НАТО та має 400 різного призначення літаків. Новістю у тих маневрах є десант бойової групи 82-ої повітряної дивізії, яка прибуде на місце десанту з ЗСА у повному вирядi і буде після дев'ятигодинного лету скинена на територію Західної Німеччини.

УСЕПЕРЕЧ БАЖАННЯМ і пропозиції президента Джіммі Картера нижча палата американського Конґресу ухвалила більшістю голосів 298 до 98 стримати вислання 38 тонн збагаченого урану до атомової електричної системи Індії. ЗСА зобов'язалися двостороннім договором постачати Індії відповідну скількість збагаченого урану, одначе під умовою, що Індія не будуватиме своєї атомової зброї. Індія свою атомову бомбу побудувала й випробувала її, а опісля створила невеликий арсенал тих бомб, чим зломила зобов'язання прийняте в договорі. Не зважаючи на це, Президент настоював, щоб з огляду на політичну ситуацію й потребу добрих відносин з Індією в обличчі аґресії Совєтського Союзу уран вислати. Та Конґрес не погодився.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper (SECD 530-420) published daily exept Sundays. Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Проблеми Варшавського Пакту

Дрю Міддлетон, відомий американський спеціяліст у мілітарних справах, у фаховій статті твердить, що держави Варшавського Пакту, мають чимало клопоту, і самий пакт не має тієї сили чи ефективности, що в 1960 роках. Не зважаючи на нову конвенційну і атомову зброю, та збільшення людського потенціялу, спеціялісти НАТО добачають великі щілини в структурі комуністичного мілітарного бльоку.

Варшавський Пакт — СССР, Болгарія, Чехо-Словаччина, Східня Німеччина, Мадярщина, Польща і Румунія — має 225 активних дивізій війська з чого 169 — це совєтські дивізії.

Генерал Г. Ф. Зайнер Ґундерзен, норвежець, колишній голова Військової комісії НАТО, твердить, що в 1970 роках Пакт мав менше, 50,000 танків, а тепер має 55,000, між ними поважне число важкоозброєних танків.

Одначе, Польща не має модерних літаків, як і Чехо-Словаччина не має нових танків взагалі. В загальному, експерти НАТО твердять, що тільки совєтські війська мають наймодерніше узброєння, а не сателітні армії.

Сателітні уряди, не зважаючи на їхній „союз" із СССР, надзвичайно вразливі в питанні їхньої суверенности, головно Польща, яка є проти будь-якої совєтської мілітарної ініціятиви в цій країні. Наприклад, в Польщі стаціонує дві совєтські панцерні дивізії (біля 650 танків), але формально совєтський командир не може зробити ні одного кроку без дозволу варшавського режиму, чого він завжди дотримується.

Крім того, у великому ступені існує непорозуміння між СССР і Польщею, Чехо-Словаччиною, Мадярщиною і Румунією — в більшості через ароґантну поведінку совєтських старшин у тих державах.

„Совєтські старшини — доволі ароґантні в СССР, але вони вдесятеро гірші в поведінці з тими, яких вони вважають нижчими від себе. Це значить всі сателітні народи, за виїмком Східньої Німеччини," — сказав старшина однієї сателітньої країни.

Взагалі, совєтський генеральний штаб не має ніякого довір'я щодо льояльности сателітніх армій, з виїмком східньонімецької армії, але і та армія, у випадку війни, піде під команду совєтських генералів.

У будь-якій війні із Заходом, Москва в ніякому разі не вживатиме сателітніх армій у фронтових діях, а радше для сторожі комунікаційних шляхів, і то під командою совєтських поліційних військ.

Одначе, це в ніякому разі не означає, що військові сили Варшавського Пакту не становлять колосальної загрози для НАТО та цілого вільного світу. Підтвердженням цьому може послужити факт, що совєтська воєнна машина модернізується у такому швидкому темпі, що навіть З'єднані Шефи Штабу американських збройних сил твердять, що Совєтський Союз в 1980 році матиме два-до-одного перевагу в далекосяглих атомових ракетах, не враховуючи сюди незаперечну перевагу СССР в конвенційній зброї та в числі мілітарного персоналу.

Панас Феденко

НЕСКІНЧЕНИЙ СПІР

Уже в Гданську робітники вийшли на працю, також на Горішньому Шлезьку припинився страйк, коли комуністичний уряд підписом своїм прийняв домагання гірників. Але страйки не припинилися в інших промислових центрах Польщі, бо й там робітники вимагають для себе таких прав, які здобули пролетарі в Гданську й на Шлезьку.

В тому, що компартія дає полегкості робітникам частково, „малими порціями", видно злу волю „диктаторів над пролетаріятом". Тяжко їм розлучитися з необмеженою владою. Як присяжні „ленінці", вони пам'ятають науку „Ілліча": — Диктатура — це влада, необмежена ніякими законами, що спирається буквально на фізичне насильство". Польські демократи цю систему поневолення називають своїм словом: „Замордизм"...

„Визволення робітників"

Для кожного правовірного ленінця переговори й договори диктаторської партії з незалежними робітничими організаціями, — це каригідна „єресь", відступництво від „ленінізму". Уже на початку XX віку Ленін відкинув твердження Маркса, що „визволення робітників — діло самих робітників". Ленін уважав, що робітники нездатні самі дійти до ідеї соціялізму, що вони здібні організовано добитися ліпших умов праці, вищої плати за працю, не більше. Ідею соціялізму приносить робітникам революційна інтеліґенція. „Організація професійних революціонерів" має захопити владу і створити „диктатуру пролетаріяту". Робітничі юнії в цій системі мусять слухати наказів уряду професійних революціонерів, виконувати приписані норми, мовчати або дякувати вождям за „щасливе й веселе життя".

На початку XX віку діяв у Росії робітник-поляк, на ім'я Махайський. Він ясно побачив диктаторські прямування, що були поширені серед російської революційної інтеліґенції, і вів пропаґанду — живим і друкованим словом — проти „диктаторів над пролетаріятом".

І ось, в наші дні, польські робітники, свідомо, організовано, дисципліновано виступили на оборону своїх прав і за поліпшення свого життя під диктатурою „професійних революціонерів" — комуністів.

Коли б такий „самочинний" рух робітників почався далеко від „першої в історії держави робітників і селян", — наприклад, на Кубі або в Албанії, — то це був би знак, що режим партійної диктатури завалився.

Жандарм Европи

Але Польща перебуває в іншій ситуації: на сході стоять армії Совєтського Союзу, на заході — озброєна до зубів комуністична Німеччина, на півдні Чехо-Словаччина: в цих країнах стоять „братні" совєтські дивізії „для порядку", як і в самій Польщі. Ніхто не посміє в цих країнах сказати совєтським воякам: „Івани, йдіть додому!" Тим то мусіли організовані польські робітники, мимоволі, заявити, що визнають у Польщі „провідну ролю компартії", хоч ця партія, словами своїх провідників, призналася, що своєю безглуздою політикою довела людність країни до голоду. І тепер береться „провідна партія" здобувати „довір'я" народних мас...

Коли б не було навколо „братніх армій", готових кожної хвилини рушити на Польщу, поляки створили б негайно у себе демократичний лад. Але вони мусять оглядатися на „старшого брата", який у своїй пресі заявляє, що в Польщі діють „контрреволюційні сили"...

Само собою, Москва мусить брати на увагу симпатії в світі до визвольного руху в Польщі, але той рух дуже небезпечний для самого режиму, який створив Ленін в Росії від кінця 1917 року. Московське політбюро розуміє небезпеку демократичного руху в підсовєтських країнах і має готову збройну силу, щоб такий рух задушити.

Так діяв царський уряд після поразки Наполеонової імперії 1815 року: Так званий „Святий Союз" абсолютних монархів на чолі з Росією, Австрією та Прусією, посилав своє військо в ті країни, де демократичні сили виступали проти реакційних режимів. Армія царя Миколи I, названого „жандармом Европи", задушила повстання угорських патріотів, що виступили збройно проти австрійського панування в 1848-1849 році. Тепер роля жандарма Европи перейшла до уряду „професійних революціонерів" у Москві.

Рух до волі

Хоч політбюро, на чолі з Л. Брежнєвим, розуміє, що його допомога „братнім" диктаторським режимам збройною силою шкодить совєтській пропаґанді в світі, але Москва не має іншого виходу. Бо, допустивши лібералізацію в будь - якій підсовєтській країні, Москва мусіла б допустити, ослабити „замордизм" і в інших країнах, підлеглих вождям Кремля. Цей страх перед демократизацією бачимо нині в загостренних репресіях проти дисидентів в СССР, в арештуваннях діячів „чехо - словацької весни", котрі хочуть, за прикладом польським, у себе створити незалежні робітничі юнії. І в „неісходимому" Совєтському Союзі здобутки польських робітників викликають у народних масах надії й охоту діяти. Така людська природа: ідеї перелітають через кордони і несуть гомін волі до всіх, кого гнетуть окови.

Рух до волі і режим партійної диктатури в Польщі перебувають в деякій рівновазі. Але мос-

(Закінчення на стор. 3)

Людмила Мойсеєва

ОДИН, — ДВА, — ТРИ ПАМ'ЯТНИКИ

Цікаву статтейку вмістив такий собі автор, Басиль Туркевич, в одній з київських газет цього літа. В ній пригадує він рік 1880-ий і багато чого повчального про пам'ятник Богданові в Києві. Зупиняється він зокрема на скульпторові Михайлові Микешинові і початковій долі його твору, як раз сто років тому, „коли завершилося моделювання і відлив центральної частини монумента; бронзова скульптура була перевезена до Києва і опинилася...у підвалі поліцейської дільниці."

У цьому майже спогаді пишеться про те, як пиняво посувалася праця над проєктом пам'ятника, які труднощі зустрів попередній задум проєкту скульптора Микешина, — багато бо старшобратських „опікунів" було і тоді над усим, що мало прославляти історію України. Читаючи, згадується по аналогії і пам'ятник „Тисячоліття Росії", хоч правильніше треба б його було назвати пам'ятником „Тисячоліття Русі". Його також проєктував і створив Михайло Микешин для Новгороду, цього колись вільного міста древньої Новгородської Русі, в 1962 році.

В обох випадках довелося скульпторові мати справу з царем Александром Другим через...Шевченка. В обох випадках „корективи" царя стосувались „української тематики" на цих пам'ятниках.

Михайло Микешин (1835 1896) знав Шевченка і обожествляв його, він вчився в тій самій Петербурзькій Академії мистецтв, і знав творчість геніяльного українця. Тому і на одному пам'ятнику і на другому Микешин зобразив Шевченка. На проєкті і готовому макеті пам'ятника Хмельницького це було зроблено так — пише Туркевич: Микешин „замислив багатоплянову композицію, в центрі якої знаходилася фігура гетьмана на коні. Трохи нижче художник розмістив постаті селян, котрі брали участь у визвольній війні 1648-1654 років. Задумливо слухали вони пісню кобзаря, якому Микешин надав портретної схожости з Шевченком. Із трьох боків цоколя постументу було вирішено прикріпити горельєфи: „Битва під Зборовом", „Переяславська рада", „Зустріч Хмельницького у Києві." Київський організаційний комітет по спорудженню пам'ятника схвалив проєкт.— Але інакше поставився до нього царський двір. Александр II під час огляду не зронив жодного слова, а великий князь Константин сказав: „Пам'ятник не відображає величі імператорської родини!" — І далі пише автор статті, що Микешину запропонували переробити макет пам'ятника так, що „головною ідеєю" його була „присяга гетьмана Хмельницького царському орлу". Не зважаючи на тиск і прямі погрози, скульптор відмовився ці зміни зробити, і тому сам цар власноручно „відкоректував" майбутній київський монумент, заборонивши вкомпоновувати горельєфи, і наказав залишити тільки постать Богдана на коні.

Таким і поставлено цей пам'ятник Хмельницькому у Києві. Шевченкова подоба на ньому не сміла бути, бо це денервувало царя і кожного підголоска-єдінонєдєлімца. Забороняти Шевченка для цього, — страшенно „ліберального і справедливого", за оцінкою Солженіцина, — царя було, отже, не першина. І це веде нас до року 1862-го якраз один рік після того, як поховали Пана-Отамана в сиру землю глибоко, на Канівських горах. Це тоді, коли Україна піснею ридала: „Вмер Батько наш і покинув нас, ох і сумний настав час — сиротою наша Ненька зосталась"...Ридав з Україною і 26-річний Михайло Микешин.

І тут докладні дані про намагання скульптора Микешина вмістити на пам'ятнику „Тисячоліття Росії" постаті Шевченка у власній особі, — не в образі кобзаря бандуриста, як це буде пізніше в Києві на пам'ятнику Богданові, — подає монументальна праця Федора Я. Прийми „Шевченко и русская литература XIX века", видана Академією наук СССР в 1961 році в Москві-Ленінґраді. Прийма пише: „Великий громадянський, а частково й історико-літературний інтерес являли з себе відгуки на передвзяте мистцем М. Й. Микешином намагання дати скульптурне зображення Шевченка на

(Закінгення на стор. 4)

З господарського життя

Застій у господарці ЗСА поставив багато компаній перед конечністю робити радикальні заходи для зменшення коштів продукції, щоб витримати конкуренцію і взагалі втриматися. У зв'язку з тим множаться випадки, що компанії ставляють вимогу робітничим юніям погодитися на добровільну обнижку платень робітникам. Власне платні робітникам є головною частиною продукційних видатків. Донедавна забезпечена від застою була транспортова промисловість завдяки різним реґуляціям, які з початку були подумані як засіб обниження коштів продукції і коштів транспорту товарів, за які платить споживач, а які з бігом часу великі транспортові компанії зуміли повністю обернути на свою користь, а навіть не раз добитися майже монопольних привілеїв. Після знесення більшости реґуляцій відкрилося поле для конкуренції, а конкуренція збиває ціни вниз. Наслідком того деякі автотранспортові компанії опинилися в платничих клопотах. Тому об'єднання власників транспортових компаній звернулося до юнії Тімстерів, щоб та погодилася на добровільну знижку платень. Крайова централя з „принципових" причин не погодилася на те, але погодилася, що районові юнії мають право на свому терені годитися на знижку заробітних платень, якщо іншого рятунку немає.

В останньому часі множаться показники, що рецесія скінчилася, або кінчається. Головний економіст Департаменту торгівлі Кортні Слейтер заявила, що цифри, які є в посіданні її департаменту, вказують, що рецесія скінчилася на переломі липня-серпня. З початку заяву пані Слейтер прийнято з недовір'ям, але після перегляду цифр депатраменту та даних інших контрольних і студійних установ інші економісти прихиляються до її думки. Лоренс Чімерайн, президент Економетричної Асоціяції Чейс заявив, що, мабуть, Слейтер мала рацію. Але він прихилився до тих економістів, які передбачують дуже слабе і повільне пожвавлювання господарської динаміки, а деякі навіть передбачують нову рецесію 1981 року.

Свіжо проголошені статистичні дані Совєтського Союзу вказують на значний спад продуктивности в цьому році в порівнянні з попереднім. Таким чином пляновані господарські осяги на цей рік не будуть здобуті. Як подала „Економіческая газета" з Москви тільки продукція нафти й природного газу майже досягнула наміченої цифри, зате головні харчові продукти далеко позаду. Продукція м'яса в місяцях січень-серпень ц.р., на чотири відсотки менша від минулорічної, продукція молока і молочних виробів в тому самому часі нижча на три відсотки в порівнянні з минулим роком. Якщо все таки Москва намагатиметься осягнути в цьому році запляноване загальний зріст валового продукту на чотири і пів відсотка, тоді мусить покласти особливий натиск на продуктивність в останньому кварталі цього року.

Бразилія належить до найбільш заборгованих країн у світі. Борги бразилійського господарства за кордоном перевищають 50 більйонів долярів. Щоб обслужити цю астрономічну цифру боргів треба 6,7 більйона долярів річно на погашення припадаючих рат платностей на капітал і 6,3 більйона на погашення нележностей за відсотки. Бразилійський скарб і приватні фірми не посідають таких великих резерв і тому міністер господарського плянування Бразилії Антоніо Дельфім Нетто, розпочав розмови з міжнародними банкирями в справі дальших позичок. Йдеться про нових 12 до 13 більйонів позички, чи позичок. Для цього треба міжнародного банкового концерну й англійські банки, які позичили найбільше Бразилії, тепер найбільше заінтересовані у рятуванні своїх грошей і організують такий концерн. Тамотсу Ямаґучі, президент філії Токійського банку в Сао Павльо, який також разом з іншими японськими банками позичив грубі більйони бразилійцям, каже що вони позичатимуть Бразилії далі, бо вважають, що „Бразилія хвилево в труднощах, але має великий господарський потенціял".

Інфляція у Великій Британії впала до 16,3 відсотка в річному відношенні. Донедавна вона була 19 відсотків і більше. Уряд Марґарети Тачер передбачував спад інфляції до 16,5 відсотка під кінець року. Раніший і більший спад її був великою премією для уряду М. Тачер та для її впертої консервативної господарської політики. М. Тачер завела політику ощадностей, обмеження інвестиційних видатків уряду і різних допомог, щоб усунути слабі пункти з господарської системи країни. Її політику атакують з двох різних боків ліберали й соціялісти з Лейбор партії. Спад інфляції, більший як уряд передбачував і раніший, заскочив критиків господарської політики консервативного уряду й дав великий арґумент консерватистам. Деніс Гілі, колишній канцлер скарбу в уряді Лейбор партії, заявив, що обнижка інфляції тимчасова й що вона піднесеться. Якщо б сталося навпаки, то це було б вистачаючим доказом правильности господарської політики М. Тачер.

Григорій Костюк

НЕРОЗВ'ЯЗНИЙ КОНФЛІКТ

(Думки з нагоди плянованої вистави драми В. Винниченка „Чорна Пантера і Білий Ведмідь" у Студії мистецького слова Лідії Крушельницької)

(1)

Це драма психологічно-філософської тези. Не побутово-родинна драма, як декому може видатися. Це драма про глибинні конфліктні зудари людських інстнктів і розуму, про вічні, вроджені складники людської натури, що штовхають її на добро і зло, залежно від обставин і сили волі людини. Сам автор драми колись у нотатках про свої драматичні твори побіжно висловився так: „У п'єсі 'Чорна Пантера і Білий Ведмідь' інстинкт материнства виступає на боротьбу з молодшою і сильною страстю (Trieb) людини — мистецтвом". Це правда, але непевна. У драмі порушено проблему глибше і ширше. Не тільки материнство і мистецтво, а й родина і мистецтво, суспільство і мистецтво, або й ще ширше — життя і мистецтво. Цей складний комплекс проблем людського характеру зробив цю драму загальноприйнятою у багатьох театрах світу. Рідкісне, якщо не виключне явище в українській драматургії.

Від року свого написання (1911) „Чорна Пантера і Білий Ведмідь" пройшла на багатьох столичних і провінційних сценах України, Росії, Німеччини, Чехо-Словаччини, Італії, Еспанії, Сербії, Румунії, Хорватії, Данії, Норвегії, Швеції та деяких інших країн. Ні одна п'єса ні одного українського драматурга за всю історію української літератури не може похвалитися такою сценічною біографією. Щоб збагнути це краще, треба бодай кілька слів сказати про її автора, про підсоння доби, в яку вона родилася, та про ті ідеї, що нуртували в ту добу і вплинули на формування її основної драматичної колізії.

В. Винниченко як драматург уперше виступив 1906 року з п'єсою „Дисгармонія". Але розквіт його, як драматурга, припадає на 1910-1912 роки. За ці два роки він написав такі драми й комедії: „Базар" (1910), „Брехня" (1910), „Співочі товариства" (1911), „Дочка жандарма" (1911), „Чорна Пантера і Білий Ведмідь" (1911) та „Натусь" (1912). Поява такого різноманітного ґрона драм, до того ж модерних за формою і змістом, була великою подією часу. Досить переглянути тогочасну пресу, щоб у цьому переконатись. І прихильники і неприхильники Винниченкові, відкрито чи мовчки, зійшлися на тому, що поява цих драм знаменувала собою новий етап в історії української драми і театру. Але трудність тогочасної ситуації була в тому, що єдиний тоді поважний український театр під керівництвом М. Садовського був театром української побутово-етнографічної драми з усіма її барвистими побутово-селянськими деталями. Як свідчить авторитетний дослідник українського театру Д. Антонович, театр М. Садовського був не готовий до вистав філософсько-символічних драматизованих поем Лесі Українки, психологічних драм В. Винниченка, символічних „Етюдів" Олеся, ба, навіть, романтично-революційних драм С. Черкасенка чи Гната Хоткевича.

Перша Винниченкова драма, яку М. Садовський відважився взяти до вистави була „Брехня". Прем'єра її відбулася 20-го січня 1911 року. Ця драма, ще далеко до вистави, відразу після публікації, серед тогочасної інтеліґенції набула великої популярности. Театральний критик журналу „Українська хата" ставив її поряд з тоді улюбленими на сцені модерними драмами таких майстрів як, Ібсен, Чехов, Гавптман, Метерлінк тощо. Щоб успішно поставити „Брехню", потрібно було акторам і театру Садовського дещо психологічно і технічно перебудуватись. Цього театр не зробив. Він леґковажно спробував із старими методами побутово-реалістичного дійства відтворити модерну драму з складною психологічною колізією. І прем'єра вийшла невдала. Як свідчить той же критик, лише талановита Любов Ліницька більш-менш щасливо виконала свою ролю Ріти. Решта акторів, навіть блискучих у побутово-етнографічних драмах (Мар'яненко, Корольчук, Ковалевський), тут, поруч з режисурою, виявили повну безпорадність. Лише після довгих вправ і наполегливої праці, тобто психологічного пристосування до нової п'єси, четверта вистава „Брехні" зазвучала більш-менш по-справжньому. Втішений цим, згадуваний театральний критик, занотував такі думки:

„Театр нарешті вдарив по нервах сучасности, торкнув боляче питання інтелігенції й вона обізвалася й почала ходити в „Український театр". Цього раніше не бувало.

„З часу постави „Брехні" ми можемо рахувати нову еру в історії нашого театру. „Брехню" вважаємо тараном, яким пробито дорогу для літературних драм, для серйозного репертуару і разом з тим — першим кроком трупи М. К. Садовського в ролі пропаґатора і толкователя дійсного театрального мистецтва". („Українська хата", березень, 1911, стор 193).

Та хоч „нова ера в театрі" була проголошена, хоч поставою „Брехні" шлях для европейської психологічної драми було пробито, все ж таки, коли появилася нова драма В. Винниченка „Чорна Пантера", театр М. Садовського не наважився відразу взяти її до свого репертуару. Тому на українській сцені „Чорна Пантера" появилася вперше 25-го квітня 1914 року в театрі „Руської бесіди" в Станіславові. І це зрозуміло. Український театр у Галичині стояв ближче до західньоевропейської проблематики, до новітніх смаків і стилів европейської соціяльно-психологічної драми. Тому проблемо-психологічна тема „Чорної Пантери" для них була цікавою й актуальною. Крім того, доля судила так, що саме в той час театр „Руської бесіди" мав культурного й досвідченого режисера С. Чарнецького, а найголовніше, мав двоє молодих талантів: Леся Курбаса, який вперше на українській сцені зіграв блискуче Білого Ведмедя (Корнія), і Катерину Рубчакову, яка талановито виконала ролю Чорної Пантери (Ріти). Театральний рецензент „Діла" Весоловський занотував, що вистава „Чорної Пантери" була одною з найкращих вистав театру того сезону.

Такий був багатообіцюючий старт „Чорної Пантери" на українській сцені. Але вибух Першої світової війни внеможливив дальші вистави Винниченкових п'єс на українській сцені. Особливо на східніх землях п'єси політичного еміґранта В. Винниченка не могли вже потрапити на сцену. Але, як кажуть, нема лиха без добра. На початку 1915 року, поза межами України, стався такий щасливий випадок: „Чорна Пантера" потрапила до рук відомого тоді російського письменника Івана Шмельова, а від нього, з вельми позитивною оцінкою, — до славного російського теоретика і режисера Московського Художнього Театру В. Немировича-Данченка. Другий екземпляр „Чорної Пантери", разом з „Брехнею", потрапив до знаної тоді акторки Александрінського драматичного театру в Петербурзі Катерини Рощин-Інсарової. Добра воля й позитивна оцінка таких визначних авторитетів російського театру відкрили для „Чорної Пантери" (а з нею й для інших драм В. Винниченка) двері до багатьох російських театрів імперії. Треба при цьому не забувати, що потрапити на тогочасну російську сцену було далеко не легко. Тогочасний російський театр стояв на високому мистецькому рівні й нічим не поступався перед кращими західньоевропейськими театрами. Вже цей факт, що „Чорна Пантера" та інші драми В. Винниченка („Брехня", „Пригвождені", „Мохноноге") потрапили і роками не сходили з російської сцени, свідчить незаперечно про їх мистецький рівень.

На українську сцену „Чорна Пантера" та інші драми В. Винниченка знову повернулися тільки з вибухом революції 1917 року. Лесь Курбас, що на той час виріс уже на визначного театрального діяча, створивши „Молодий театр", у сезоні 1917 року поставив п'ять п'єс: „Чорну Пантеру" і „Базар" В. Винниченка, „Молодість" Гальбе, „Йола" Жулавського та „Етюди" О. Олеся. „Чорна Пантера" в тоді вже вільній столиці України виставлена була вперше 12-го вересня 1917 року як прем'єра „Молодого театру" під мистецьким керівництвом Леся Курбаса. Лесь Курбас удруге виконував ролю Корнія (Білого Ведмедя). Ролю Ріти (Чорної Пантери) грала ще нині живуща Поліна Самійленко, а оригінальне плетиво образу Сніжинки талановито відтворила молода тоді зірка українського театру, шанована нами Олімпія Добровольська. Це був справжній тріюмф вільного українського театру. Вперше український столичний глядач відчув і зрозумів, що в наслідок відродження української держави народився відповідний, глибоко національний, але модерний, европейського рівня, театр.

(Продовження буде)

ПОЧАЛАСЬ ОСІННЯ КАМПАНІЯ УНСОЮЗУ! МЕТА: 2,000 НОВИХ ЧЛЕНІВ. ВСТУПАЙТЕ В РЯДИ НАЙБІЛЬШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ!

ДО ПОЛЬЩІ ПРИБУЛА ДЕЛЕҐАЦІЯ західньонімецьких єпископів, яка відвідає Ченстохову, Освєнцім (Авшвіц, де був один з найбільших концентраційних таборів гітлерівської Німеччини), Краків і Вроцлав. Першим місцем візити є Ченстохова, де, крім спільних Богослужб і інших церковних виступів, будуть ще наради з представниками польської церковної ієрархії. Делеґацію веде архиєпископ-кардинал Йозеф Гефнер, а в склад її входить ще шість інших єпископів. Візита має офіційний характер, домовлення в цій справі пороблено ще в січні ц. р., а в програмі розмов і конференцій крім питань релігійного характеру є також справи зближення і співпраці між обидвома народами.

КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ, який займається випрацюванням стратегії передвиборчої кампанії для президента Джіммі Картера заявив, що в майбутньому їхній кандидат буде злагіднювати свої напади проти республіканського кандидата на президента Роналда Реґена. Як відомо, заява Картера, що Реґен нібито мавби бути „расистом", викликала гостру реакцію Реґена, колишнього президента Джералда Форда та багатьох інших провідних республіканців й великої частини спільноти. Правда, президент Картер, виступаючи на пресовій конференції заперечив, що він будь-коли називав Реґена „расистом", бо він його таким не вважає. Таке заперечення наспіло також з Білого Дому. Не зважаючи на спростування, Форд вимагає офіційного перепрошення, бо він вважає, що заява Картера є „найнижчої форми образою, якої міг колинебудь допуститись президент ЗСА."

БЕЗМЕЖНО МИ ВДЯЧНІ

Високоповажаному Докторові
БОГДАНОВІ ХУДЬОВІ

ТА ЩИРО ДЯКУЄМО

за негайну поміч-відвідини і надзвичайну лікарську опіку над нашим сином РОМЧИКОМ в часі вакацій у Гантері.

Як неприйнятий гонорар складаємо 50.00 долярів на Патріярший Фонд.

ОЛЕГ і МАРІЯ МАЦЬКЕВИЧІ

Розел. Н. Дж.

Увага! Лігай Веллі і околиця! Увага!

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу Аллентавнської Округи

повідомляє, що

ОРГАНІЗАЦІЙНІ НАРАДИ ОКРУГИ

відбудуться

у суботу, 27 вересня 1980 р., о год. 4 по пол.
в залі American Ukrainian Citizen Club
Main — East Street, WEST EASTON, Pa.

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Відкриття.
2. Перегляд-провірка організаційної праці Округи за останні місяці.
3. Обговорення осінньої кампанії, метою якої є придбати 2,000 нових членів до кінця цього року.
4. Обговорення загальних союзових справ.
5. Внески, запити і закриття зборів.

До участи в нарадах запрошується всіх членів Відділових Управ, членів Контрольної Комісії і делеґатів останньої Конвенції слідуючих Відділів:

44, 46, 47, 48, 124, 137, 143, 147, 151, 288, 318, 369, 438

У нарадах візьмуть участь:

д-р Іван Флис, головний предсідник УНС
Анна Гарас, головна радна УНС
Степан Гавриш, старший обласний організатор УНС

ЗА ОКРУЖНУ УПРАВУ:

Михайло Колодруб *почесний голова* — **Анна Гарас** *голова*
Дмитро Мушастий, *касир*
Стефан Муха *секретар укр. мови* — **Анна Строт** *секретарка анг. мови*

Філядельфія і околиця!

В неділю, 28 вересня 1980 р., о год. 2 по пол. в залі Дому УНСоюзу
при 5004 Н. Олд Йорк Рд., ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па.

відбудуться

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ
ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

до участи в яких запрошені й зобов'язані урядовці, представники і конвенційні делеґати наступних Відділів:

10, 32, 45, 62, 83, 105, 116, 128, 153, 154, 156, 162, 163, 173, 216, 231, 237, 239, 245, 247, 248, 261, 268, 269, 321, 324, 331, 339, 347, 352, 362, 375, 378, 383, 397, 422, 424, 430 і 479.

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Відкриття.
2. Перегляд-провірка дотеперішньої організаційної праці Округи.
3. Обговорення посиленої, осінньої організаційної кампанії, метою якої є приєднати 2,000 нових членів.
4. Обговорення загальних союзових справ.
5. Внески, запити і закриття зборів.

У Зборах візьмуть участь:

Володимир Сохан, головний секретар УНС
о. Степан Біляк, головний контролер УНС
д-р Богдан Гнатюк, головний контролер УНС
Іван Одежинський, головний радний УНС
Степан Гавриш, обласний організатор УНС

ЗА ОКРУЖНУ УПРАВУ:

Інсп. Осип Бакай *почесний голова* — **Петро Тарнавський** *голова*
Василь Колінко *секретар* — **Іван Данківський** *касир*

П О Д Я К А

Насамперед, схиливши низько голову, складаю сердечну подяку Всемилостивому Господу, Який обдарував мене довголіттям та дав мені силу і змогу послужити йому, його Святій Церкві Українській Православній й побожним українським людям. Несподівану недугу серця, що спіткала мене на шляху архипастирського служіння, прийняв як Божий іспит, а переборення недуги на її найважчому етапі вважаю за Божу Ласку, яка накладає на мене обов'язок і далі, в міру моїх теперішніх уже сил, служити Всевишньому перед Його Святим Престолом.

Я глибоко переконаний, що Господь вислухав молитви тих моїх собратів - отців духовних, які, разом із своїми вірними, усердно молились за своє видужання. Всім їм складаю щиру подяку. Таку ж подяку складаю тим парафіянам та церковним і громадським установам й організаціям, а, особливо, тим друзям і приятелям, які обдарували мене численними листами з добрим словом і зворушливими побажаннями.

Крім того, вважаю за надзвичайно милий обов'язок зложити зокрема щиру подяку Блаженнішому Митрополитові Андреєві, Владикам, Священикам та делеґатам ХУІ - го Собору Української Православної Церкви Канади за соборно висловлене мені співчуття та молитовні побажання. Таку ж подяку висловлюю собратам владикам: Вл. Архиєпископові Торонто і Східньої Канади Миколаєві, який відвідав мене двічі у шпиталі, в тому, вже в перших днях мого там побуту; Вл. Архиєпископові Маркові, який відвідав мене вже після виходу зі шпиталя; за листи і щирі побажання - Вл. Митрополитові Білоруської Автокефальної Православної Церкви Андреєві, Вл. Архиєпископові Орестові з Европи та головам церковних управлінь і адміністратур УАП Церкви: протопресвітерові А. Дублянському в Німеччині, протопресвітерові С. Богатирцеві в Англії, Консисторії УАП Церкви в Австралії, митр. протоієрею Л. Лотоцькому у Венесуелі прот. М. Мілусю в Бразилії і прот. С. Сергійчукові в Арґентині.

Окрему подяку складаю: Консисторії УПЦ в ЗСА, Президії Секретаріяту СКВУ на чолі з М. Плав'юком, голові Екзекутиви Української Православної Ліги Й. Колярчикові та учасникам цьогорічної Конвенції УП Ліги: учасникам 30-го ювілейного з'їзду ОДМ-у та за особливо зворушливі побажання з пластового табору „Новий Сокіл" у Боффало, 14-го виховного табору ОДУМ з Табору української православної молоді Всіх Святих і учасникам кобзарського курсу у тому таборі. Нарешті, складаю сердечну подяку редакції щоденника „Свобода", яка першою подала правдиву інформацію про моє несподіване занедужання і цим припинила різні суперечні, а часом і недоречні чутки.

Ще й тепер одержую чимало листів із висловами співчуття, з запитами про стан здоров'я, побажаннями і порадами. Відповісти кожному окремо не маю ще сили і змоги, а тому відповім загально і коротко: після двомісячного шпитального і клінічного лікування наслідків серцевого удару у Канаді, ось уже місяць, як я „на волі", щоправда обмеженій досить строгим режимом, який забороняє більше фізичне зусилля, зокрема ж виснажуючу канцелярську роботу. Як насьогодні відчуваю, що з кожним днем все міцніше стою на власних ногах.

Але переді мною ще дві лікарські перевірки: перша — при кінці жовтня, і друга - при кінці січня наступного року; обидві лікарями спеціялістами шпиталя МекМастер університету у Гамілтоні в Канаді, в якому я щасливо перебував основний етап лікування. Тож усердно прошу друзів і приятелів та добрих людей — і далі не забувати мене у своїх молитвах.

Щиро усім вдячний і відданий у Христі —

24-го вересень, Голливуд, Флорида.

Мстислав, Митрополит.

КОЛИ ПОДОРОЖУЄТЕ:

- АВТОМ власним або чужим
- АВТОБУСОМ
- ПОЇЗДОМ
- ЛІТАКОМ
- чи КОРАБЛЕМ

всюди і завжди хоронить Вас

акцидентова грамота УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

Нескінчений...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

ковське політбюро не має спокою. Заяви провідників польського руху, також миролюбні промови нових вождів польського комуністичного уряду, не знаходить одобрення в Кремлі. Тому совєтська цензура викреслює в цих заявах і промовах слова про вільні професійні спілки і про право польських робітників учинити страйк на державних підприємствах. Своїх невільників совєтський апарат тяжко карає за такі „контрреволюційні" ідеї. Також домагання польських демократів за скасування цензури і за волю релігії викликає в Москві обурення, бо це явне заперечення ленінізму, званого в Польщі „замордизмом".

Спір між цим режимом і домаганнями народних мас у Польщі триває. Важко вгадати, як цей спір завершиться. Але можна побоюватися, що надії створити вільний устрій в одній країні, оточеній морем „замордизму" буде гіркою ілюзією.

ПІД НАТИСКОМ ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКОГО УРЯДУ управа Західнього Берліну звільнила двох іракських дипломатів, які зорганізували бомбову атаку на конференцію курдських самостійників, що відбувалася в Західньому Берліні. Обидвох дипломатів відставлено літаком до Франкфурту, Західня Німеччина. Халід Джабер, перший секретар іракської амбасади в Східньому Берліні і Гей-Алі Махмуд, технічний експерт тієї амбасади були арештовані, коли їх приловлено на гарячому вчинку передавання бомби величезної розривної сили третьому спільникові, який мав зреалізувати спільно опрацьований плян висадження залі, в якій курдські студенти відбували наради. Одначе той третій виявився співробітником поліції і обидва дипломати помандрували за решітку. Судові й поліційні чинники рішуче висловилися проти звільнення дипломатів — масових вбивників, підкреслюючи, що це буде дуже поганий прецеденс, який може вплинути на дальший зріст терроризму в тому місті. Одначе західньонімецький уряд у Бонні рішив, що питання нафтових достав з Іраку до Західньої Німеччини такі важливі, що для них треба зломити закон.

НЮ ГЕЙВЕН ВШАНУЄ ПАМ'ЯТЬ КОМАНДИРА УПА

Ню Гейвен, Конн. (М.Я.) — Заходами Українського Конгресового Комітету Америки, Відділ Ню Гейвен, відбудеться в суботу, 4-го жовтня, в залі Української Католицької Церкви святочна академія для відзначення 30-тих роковин з дня геройської смерти Головного Командира Української Повстанської Армії сл.п. Ген.-Хор. Романа Шухевича — Тараса Чупринки.

Академію відкриє голова місцевого Відділу УККА і віцепрезидент УККА д-р Михайло Снігурович. Святочну промову виголосить пор. Лев Футала. Мистецьку програму виповнить виступ дівочого хору „Жайворонки" осередку СУМ-А в Ню Йорку. Передбачається теж точка місцевого осередку СУМ-А.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

МИХАЙЛО СПЕРЛ, член УНС Відд. 63 Т-ва Січ у Форд Сити, Па., помер 30-го травня 1980 р. Нар. у Форд Сити, Па.; членом УНС став 1958 р. Залишив у смутку дружину Катерину. Похорон відбувся 2 червня 1980 р. на укр. цвинтарі у Форд Ситі.

Вічна Йому Пам'ять!
Михайло Турко, секр.

СТЕПАН ГОТРА, член УНС Відд. 281 помер 6 червня 1980 р. на 68-му р. життя. Залишив у смутку дочку Гелен. Похорон відбувся 10 червня 1980 р. на цвинтарі Голі Крос в Норт Арлінґтон, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа

Замість квітів на свіжу могилу нашої Приятельки, трагічно померлої в автовій катастрофі

бл. п.

ОЛЬГИ ПЮРКО-БАРАНОВСЬКОЇ

складаємо $10.00 долярів на Пресовий Фонд „Свободи".

Марко і Іванна ЛЕПКІ

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

КАРПАТСЬКИЙ ЛЕЩЕТАРСЬКИЙ КЛЮБ — НЮ ЙОРК • ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ АМЕРИКИ — ВІДДІЛ НЮ ЙОРК • УКРАЇНСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ — ВІДДІЛ НЮ ЙОРК

влаштовують

в днях 11-го і 12-го жовтня 1980 року на оселі УНСоюзу „СОЮЗІВКА"

ОСІННЮ ТОВАРИСЬКУ ЗУСТРІЧ

В ПРОГРАМІ ЗУСТРІЧІ:

КОНФЕРЕНЦІЯ УЛТПА І КОНФЕРЕНЦІЯ ТУІА

ТЕНІСОВІ ЗМАГАННЯ ЗА ЧАШУ Д-ра Я. РОЖАНКОВСЬКОГО і за НАГОРОДИ КЛК

Субота, 11-го жовтня 1980 р.

- Тенісові Змагання КЛК: 9-та год. рано — Реєстрація
- 10-та год. рано — Початок змагань
- 1-3 год. — Реєстрація на Конференції ТУІА і УЛТПА
- 3:30 год. — Конференція
- 6-та год. веч. — Коктейл
- 7-ма год. — ВЕЧЕРЯ
- 8:30 веч. — Мистецька програма, опісля ЗАБАВА з ТАНЦЯМИ

Неділя, 12-го жовтня 1980 р.

- БОГОСЛУЖЕННЯ
- 1-2-га год. — Обід
- 2-4-та год. — Конференція
- Закінчення тенісових змагань

Кімнати просимо замовляти в Управі СОЮЗІВКИ.
Soyuzivka, UNA Estate, Kerhonkson, N.Y. 12446 • (914) 626-5641

Ділимося з Рідними, Приятелями і Знайомими сумною вісткою, що 21-го вересня 1980 року, відійшла у Вічність наша Найдорожча МАМА

бл. п.

МАРІЯ зі СТЕБНИЦЬКИХ ГІРНЯК

дружина бл. п. отамана УСС д-ра НИКИФОРА ГІРНЯКА.

ПАНАХИДА у вівторок, 23-го вересня 1980 року, о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Mc Nerney Burnadz, 371 Lakeview Avenue, Clifton, N.J.

ПОХОРОН в середу, 24-го вересня 1980 р., о год. 9-ій ранку в церкві св. Миколая в Пассейку, Н. Дж., звідки Тлінні Останки будуть перевезені на католицький цвинтар у Філядельфії, Па.

В глибокому смутку —

діти: БОГДАН, ЛЮВА І ОЛЕКСАНДЕР з Родинами

Помолімось за наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

за спокій і вічну радість душ померлих Членів Фонду Катедр Українознавства.

Впреп. о. протопресв. Іван Ткачук відслужить Заупокійну Святу Літургію, в п'ятницю, 26-го вересня 1980 року, о год. 10-ій ранку, в УПЦеркві Всіх Святих, в Ню Йорку, Н. Й., за Блаженної Пам'яті:

д-ра АРХИПА ЦІСАРУКА	МЕЛЬНИКА
ТЕОФІЛЯ БАЛАНДЮКА	ЛЕВА ПОЛЬНОГО
СТЕФАНА ГАЛЯРЕВИЧА	ДАРІЮ БОЙЧУК
АННУ ЗАХАРКІВ	д-ра СЕРГІЯ КРОТЮКА
МАРІЮ ЖИЖКУ	ГАЛИНУ ТЕМЧЕНКО
МАРҐАРЕТУ ЄЗЄРСЬКУ	МИРОСЛАВА КУЗЬМУ
ІВАНА Т. КРАВЧУКА	ІЛЛЮ СЕМ'ЯНЧУКА
д-ра КЛИМЕНТІЯ	

Наступне Заупокійне Богослуження відправить о. протопресв. Іван Ткачук у жовтні ц. р.

Всіх ВП. Членів ФКУ просимо про молитви за померших наших друзів. Де б Ви не були, помоліться в часі відправи Заупокійної Богослужби, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.

— Вічна пам'ять померлим Членам ФКУ!

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА (ФКУ)

Головна Управа Українського Національно-Демократичного Союзу

з сумом повідомляє про відхід у Вічність, в суботу, 13-го вересня 1980 року,

СВ. П.

ПЕТРА САМОЙЛОВА

довголітнього члена і голови УНДС.

Опечаленій Дружині і Родині Покійного складає глибоке співчуття —

Головна Управа УНДС

Ділимося сумною вісткою із Рідними тут і в Україні, Приятелями і Знайомими, що з волі Божої, 8-го вересня 1980 року, упокоївся в Бозі

бл. п.

ІВАН КИРИЛОВИЧ КРАТ

Народився на Запоріжськім Гуляй Полі, (село Воскресенка), 23-го вересня 1913 року.

Покійника поховано на цвинтарі української православної церкви св. Андрія в Адісон, Іллиной (близько Чікаго).

Горем прибиті:

дружина ГАННА з дітьми — МИКОЛОЮ і ЛІДОЮ та зятем ДЖЕЙМС ЕЛЛІС
і внуки:
ІВАН
ТАНЯ
І ЛАРА
і сестра ОЛЕНА

Нехай чужа земля буде пером нашому Батькові і Дідусеві.

Скорбляча РОДИНА

У великому смутку повідомляємо Приятелів, Знайомих і Побратимів Дивізійників, що 18-го серпня 1980 року в Австралії, упокоївся в Бозі, наш Дорогий БРАТ

бл. п.

ТИМОТЕЙ МИШКОВИЧ БЕРЕЖНИЦЬКИЙ

учасник Визвольних Змагань, як несповна 15-літній юнак брав участь у поході на Київ, бувший учитель, старшина 2-ої Української Дивізії, полонений в Ріміні.

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

Незабутнього нашого БРАТА

буде відслужена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в суботу, 27 вересня ц. р., о год. 6:30 рано в церкві св. Юра в Ню Йорку, Н. Й.

Про молитви просять:

сестри:
ДОРА з родиною в Польщі
АНТОНИНА ЗВАДЮК зі сином ОЛЕГОМ, дружиною ВІРЦЕЮ і дітьми НАДЕЮ, ІВАНКОЮ І ЮРЧИКОМ
в Америці
та дальша Родина в Польщі і Канаді

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Танцювальний ансамбль „Верховинці" святкує 30-річчя

Танцювальний ансамбль „Верховинці" Осередку СУМ-А у Ню Йорку. Посередині керівник О. Ґенза.

Щоб написати про працю цього ансамблю, треба всіх інформацій від керівника цієї групи пана Олега Ґензи. Він і його дружина — це душі цієї групи, вона — їх дитина, яку вони вивели на вершини в Ню Йорку, і поза ним, та в Канаді, показавши американській і канадській публіці український танець у повній його красі. Як народилася і розвивалася ця група аж до оформлення в дійсний танцювальний ансамбль сьогоднішніх "Верховинців"?

Олег Ґенза розповідає, що він приїхав до Америки у Ню Йорк в 1949 році. Тоді при СУМ-і був танцювальний гурток під керівництвом Василя Райци. До цієї групи приєднався молодий здібний танцюрист Олег Ґенза. На протязі кількох тижнів В. Райца попросив Олега Ґензу, щоб він допоміг йому поставити танці на концерті в Стайвенсон Гайскул з нагоди Першого з'їзду СУМ-у Ню Йорку в 1950 році. Молодий, повний ентузіязму Олег Ґенза почав працю над підготовкою до концерту. Проби і ще раз проби, хоч у групі були вже заавансовані і відомі на терені українського Ню Йорку талановиті дівчата і хлопці. Підготовка на цей концерт була нелегкою, бо одні знали більше і були здібнішими, а інші — менше здібні, й з ними треба було більше попрацювати. Часом бувало й так, що знеохочені відходили з гуртка, а приходили інші; це давало тому, хто провадив проби, неприємний посмак. Тому постановили вибрати серйозного керівника цієї групи і завести дисципліну, без котрої праця не могла поступати так, як її намітив постановник танців.

Олега Ґензу вибрано на керівника, і він зайнявся підготовою танців на намічений концерт. Цей молодий керівник запровадив дисципліну, і проби відбувалися серйозно з наміченою програмою. Праця завершилась успіхом — концерт був вдалий. Це ще більше заохотило танцюристів до дальшої праці.

У цьому концерті брали участь танцювальна група Р. Петріни з Брукліна й М. Солтиса з Філядельфії, але нюйорська група виконала свої танці найкраще, за що керівник програми Й. Я. Шміґель вручив Олегові Ґензі китицю червоних троянд. Музичний супровід був проф. Вожаківського.

Після цього успішного виступу танцювальну групу запрошували на різні імпрези майже кожного місяця не лише українці, а також американці й інші етнічні групи.

У тому часі на терені Ню Йорку були ще й інші танцювальні групи: І. Флиса, В. Бакада і Р. Петріни. Танцювальна група росла, але приміщення для проб не було; треба було впрошуватися на проби до парафіяльної школи св. Юра, котра не завжди була вільною, бо в той час там містилися різні організації. Проби робили під мандолінову музику О. Ґензи, але перед виступами і на концертах — з повним музичним супроводом.

В 1952 році був перший великий успіх перед американською публикою на "джемборі скавтів" у Мадісон Сквер Ґарден, виповненім по береги. На домагання публіки наш ансамбль мусів тричі повторити "гопака". Цей виступ фільмували три телевізійні станції, а опісля показували на новинах. Так танцювальний гурток зачав бути популярним на американському терені. Його анґажували на різні імпрези, пов'язані з конвенціями, з'їздами тощо, а при цій нагоді керівник гуртка й інші особи популяризували український фолкльорний танець та пояснювали про українську народну ношу і історію України.

О. Ґенза — хореограф і поставив такі танці: "Верховина", "Дівочий квартет", "Коломийка", а накінець — славний "Гопак", а в 1953-му році — "Вечерниці" Ніщинського в студії Авраменка при восьмій вулиці. З причин, незалежних від керівника, гурток почав сповільнювати свою працю, бо багато хлопців було покликано до війська і включено в американську армію в Корейській війні.

У 1956-му році в Ню Йорку зорганізовано Юний СУМ. До праці з тими дітьми було покликано О. Ґензу. Дітей було багато, 100 осіб. Тому що танці — це велика фізична праця, то не кожний міг її подолати, — до кінця року залишилося лише 60 дівчат і хлопців. Праця з тими юнаками — навчити під музику виконувати танок ритмічно, була нелегкою. Трудноші поборено наполегливою працею дітей і керівника. Танцювальна група знову набирає популярности саме з тими 60-ма юначками і юнаками, які поклали підвалини під сьогоднішній ансамбль "Верховинці" і втішаються успіхами на кожному їх виступі. Крім заавансованих танцюристів, було зорганізоване для дітей школу, в котрій працював з ними О. Ґенза. Його можна подивляти за його вперту і послідовну працю в ансамблі "Верховинці" — так працює людина, яка сама любить танці і хоче передати їх іншим.

Вже у 1964 році "Верховинці" з великим успіхом виступали на відкритті пам'ятника Тараса Шевченка у Вашінґтоні, акомпаньював їм Тарас Ліվицький. Із О. Ґензою тісно співпрацює його дружина Дарія. Колись в інтерв'ю з Оксаною Вікул на запит, де вчилася українського танцю, молоденька і зграбна, талановита учениця гімназії в регенсбурзькому таборі панна Дарія сказала: "Властиво, не знаю... Правдоподібно, ще в садочку в Сколім, коло Стрия, де я народилася. Пам'ятаю, в Німеччині, ще як жили приватно поза табором, я вчила шкільних товаришок наших танців". Після її приїзду до Америки у 1952 році О. Ґенза запросив молоденьку танцюристку як солістку до свого ансамблю. Перший її виступ відбувся 4-го липня того ж року. Відтоді обоє розпочали співпрацю, яка пізніше стала основою родини танцюристів. Виступали у Ню Йорку: Світова Вистава, 1964-65, у фестивалях "Малої України" — 1976, 1977 і 1978 роки; на концерті в Лінкольн Центрі з нагоди 20-ліття мадярського повстання в 1976, і багато інших. Виступи в Канаді: Монтреаль — "Експо 67", в Торонто; виступи у більших містах ЗСА: Вашінґтон — концерт з нагоди 200-річчя ЗСА — 1976 рік, Рочестер, Філядельфія, Атлантік Ситі, Чікаго, Детройт, Клівленд, Олбані, Сиракюзи, Бостон, та участь в українських фестивалях у Ню Джерзі; у різдвяній телевізійній програмі "Белл Телефон" у 1968 році. Дарія Ґенза від 1967 року вчить танців найменших дітей і назвала цей гурток "Юні Верховинці".

Таким чином хореографи Дарія і Олег Ґензи роблять подвійну виховну працю в ансамблі: навчають українських народних танців, як частину багатогранної української культури, і гуртують дітей та молодь. Певна річ, що особливий склад ансамблю "Верховинці" хоч повільно, але постійно змінюється. Діти виростають, молодь з часом творить свої родини і відходить з ансамблю; треба вишколювати нових. Дарія провадить танцювальні гуртки при Пластовій Станиці у Ню Йорку, а також групу при школі св. Юра; з цими групами вона випрацьовує веснянки і гагілки. З бігом років збільшується і урізноманітнюється репертуар ансамблю, при чому, більшість танців — укладу його самобутнього і оригінального мистецького керівника. У своєму репертуарі "Верховинці" мають тепер такі танкові композиції: "Привіт", що ним часто починають молоді танцюристи свої концерти, виносячи традиційні вишивані рушники; "Верховина", "Гуцулка", "Веснівка", "Дощик", народний гуцульський танок "Коломийка", "Бойківська трясанка", "Чумаки", "Пастухи", "Українське весілля", "Аркан", "Вітер", нова постановка: "Запорожці", "Повзунець", "Козачок", "Тропотянка", танцювальна "Молитва", "Обжинки" — постановки п-ні Дарії Ґензи. Крім українських танків, "Верховинці" мають танці інших народів, наприклад: „Жидівський танець", "Циганський", "Молдавський", "Тарантелю".

Ансамбль "Верховинці", який існує при Осередку СУМ-А, виступав в складі корпорації "Українська Опера" в Канаді й інших місцях. Тільки в 19[illegible] році "Верховинці" виступили 22 рази, а за час свого існування ансамбль дав кілька сотень своїх виступів. Їх подивляла публика в таких залях Ню Йорку як "Валдорф Асторія", "Комодор", "Амерікана", "Ґілтон" та інших. За цей час було багато добрих солістів: В. Райца, Я. Кряк, Я. Коваль, брати Р. і Л. Строцькі, брати Я. і М. Благі, П. Кобилянський, М. Кукуруза, Я. Коваль й інші. Я. Білий провадить танцювальну групу в Мінеаполісі, Міннесота. Між новими солістами вирізняються: М. Волошин, М. Паращак, М. Масний, А. Рудзінський і О. Декайло.

В оркестрі працювали: д-р І. Соневицький, Левицький (фортепіян); Г. Рибіцький (скрипка), Ф. Матюк, П. Когут, І. Овсак, талановитий, — новий еміґрант, — акордеоніст Ярослав Косів. Жіночий склад солісток: Дарія Ґенза, Олена Сохан-Фаєвців, Валя Жила-Наливайко, Іванка Кузів-Заєць, Ольга Чіплай-Коваль, Соня Назаркевич, Ніна Бобяк-Ступак, — більшість з них не живе в Ню Йорку. Активними є і далі виступають Олена Сохан й Іванка Кузів-Заєць, Ольга Коваль, молоденька Оля Ґенза і Галя Благий-Лев та інші. Олег Ґенза і його дружина Дарія є членами Об'єднання Мистців Української Сцени.

Керівник і хореограф ансамблю "Верховинці", родом із Західньої України, пригадує собі, що вже у віці 4-ох років він підтанцьовував, бо танець його полонив ще відтоді. Вчився українських танців у Підгаєччині, а після Другої світової війни на еміґрації вчився в таборах "ді-пі", зокрема у групі кіноактора Вдовиченка в Міттельвальді, а в Америці — в танцювальній групі "Розвага" під керівництвом мистця п-і Мушкевич та простудіював книжки про український танець авторства В. Авраменка, Верховинця та інші. В українських танцях, — каже мистець-хореограф О. Ґенза, ми показуємо красу України і поширюємо на Заході знання про український нарід. Народжена в Америці молодь таким шляхом пізнає і підтримує українську культуру, мистецтво і традиції.

В цей ювілейний 30-ий рік існування ансамблю "Верховинці" всім його учасникам, його керівникові-хореографові О. Ґензі та його дружині Дарії бажаємо сил і витривалости в дальшій наполегливій праці та ширення українського танцювального мистецтва на чужині.

Михайло Івасівка

Один, — два...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

барильєфі пам'ятника тисячоліттю Росії, що його відкрито в Новгороді в 1862 році. Список історичних діячів, зображених на барильєфі, що колом оперезував пам'ятник, був затверджений Александром II ще в вересні 1860 року. Із діячів літератури і мистецтва в названий спосіб увійшли: Ломоносов, Волков, Карамзін, Крилов, Жуковський, Гнідич, Грибоєдов, Пушкін, Лермонтов, Бортнянський, Глінка, Кокорінов, Брюллов і Дмитревський. Але коли в кінці 1861 року появився « Місяцеслов на 1962 рік» то в надрукованому там описі пам'ятника до наведеного вище переліку було додано імена Гоголя і незадовго перед тим померлого Шевченка. Цю зміну зробив Микешин, розуміється, не без відома й заохоти його знайомих і друзів, — продовжує далі Ф. Я. Прийма, —...„Обурливий вчинок Микешина звернув на себе увагу пануючих кіл, і мистець змушений був дати вияснення свого вчинку в спеціяльному листі на ім'я царя, в якому безуспішно намагався переконати коронованого адресата про те, що фактом включення фігури Шевченка в барильєф'ми задовольняємо національну гордість народу і охороняємо себе від закиду нащадків в холодності до єдиного співця Малоросії".

Переглядаючи вдруге список осіб, намічених на зображення на пам'ятнику, Александр II вніс у нього деякі зміни і, зокрема, примирився з іменем Гоголя, але ім'я Шевченка рішучо викинув із списку. Ще задовго до того, як було прийняте це рішення, чутки про грядучі зміни в проєкті пам'ятника широко розповсюдилися і викликали суперечні відгуки. Інформує Прийма і про те, що з питання, чому в список не потрапив Шевченко, зверталися зацікавлені люди і до цензора Івана Гончарова (автора, широковідомого роману „Обломов"), приятеля і однодумця сумнозвісного міністра Валуєва, і Гончаров дав вимовну відповідь : „На це я не берусь відповісти: про це знають малоросіяни". Це коротенько про відповідь Гончарова в Прийми, але зацікавлений читач може в біографії цього цареславного російського прозаїка причитати більше про це. Очевидно, що Гончаров в усьому солідаризував з царем. Газета, яку один час редагував Гончаров, „Северная почта", офіціоз міністерства внутрішніх справ, в кінці липня 1862 року писала: „ Уважаємо потрібним додати, що на барильєфі пам'ятника проведені невеликі зміни супроти первісного пляну: деякі особистості, як менше значимі, знищені зовсім і заступлені іншими; не будуть поміщені на барильєфі ...Дмитревський (автор) і Шевченко (поет), а в замін їх будуть зображені: імператор Микола І (серед державних діячів) і Державин (жавних діячів) і Державин (у відділі літераторів)."

Варварський цей вчинок потряс багатьма підданими тодішньої російської імперії, зокрема дуже вимовний відгук на виступ „всього фронту урядової реакції" проти Шевченка був Івана Прижова, — автора, публіциста, історика і революціонера, (вмер на засланні в Сибірі), — який через п'ять років після цієї сумної справи з пам'ятником писав в 1867 році в рецензії на нове видання „Кобзаря" з насміхом про тих, хто викидає з пам'ятників ім'я Шевченка, ще й пишеться тим, вставляючи себе в пам'ятник.

Не забув про це і сам Микешин. Не тільки через п'ять років, а до кінця свого віку він пам'ятав Шевченка і робив щось для того, щоб і інші не забули Великого Тараса. Як уже згадано, він уводить постать Шевченка в пам'ятник Хмельницькому, над проєктом якого розпочав він працю в 1869 році. А в роках з 1876 до 1878, видаючи журнал „Пчела", друкував свої малюнки, статті та спогади про Шевченка. Не забував він Шевченка і в останній рік його життя: у 1896 році появився Михайла Микешина „Ілюстрований Кобзар".

Шевченко за весь цей час все вище й вище здіймався, і тінь від його велитенської постаті все збільшується і збільшується на цій землі. І як тоді, так і тепер, в сучасності, за Шевченка, за пам'ятники йому, треба декому дорого платити. Серед них є добрі. Серед них є і злі — Хрущову, наприклад, за пам'ятник Шевченкові у Москві — поруч іншого — довелося заплатити втратою влади...

Від 1868 до 1888 року — двадцять років — Микешин жив пам'ятником Богданові Хмельницькому, весь час пам'ятаючи про Шевченка.

У Київській газеті про це написав Василь Туркевич, цього літа, 1980-го року, щоб гомоніла, довго гоміла слава про пам'ятники, здійснені й нездійснені, найбільшому синові нашої землі, роботи чудового скульптора й графіка Микешина, надхненного постаттю й творчістю Великого Шевченка.

Вісті ЦПУЕН

В попередньому числі нашого Бюлетеня ми інформували про те, що від ЦПУЕН вислано 15-го квітня 1980 року листа до бундесканцлера Гельмута Шмідта з проханням докласти окремої уваги до справедливих вимог українських політичних в'язнів, що під час 2-ої світової війни каралися в німецьких тюрмах і в'язницях, в концентраційних таборах і в таборах праці. З датою 10-го травня вислав такого листа Секретаріят Світового Конгресу Вільних Українців, а з датою 14-го травня вислав листа Центральний Союз Чужинецьких Втікачів, вимагаючи належного відшкодування для чужинців, що потерпіли за національ-соціялістичного режиму.

В цьому останньому листі вказано на те, що немає майже ніяких змін зі станом відшкодування з року 1976. До того часу було поставлено 36,786 внесків. З того зразу відкинено 19,127. "Відставлено" 11,560. Позитивно полагоджено лиш 6,100 внесків, з того виділено "рент" 3,014, а 2,385 поладнано "догодою", коли людині надокучили всякі перепетії — і вона задоволилася кількома тисячами НМ.

У всіх трьох випадках бундесканцлер передав справу до "компетентного" міністра фінансів, хоч йому звернено увагу на те, що полагодження цієї справи лежить не тільки в площині матеріяльної натури, — воно поширюється в першу чергу на відтинок політичний. "Бо що ж, питалися згадані інституції, — 'очікує нас в майбутньому, коли сьогодні каже суд і Бундефервальтунґсамт, що арешти відбувалися з причин' воєнної безпеки', або, просто, що 'спротив був у той час каральним' і т. п.".

В листах до Чужинецького Союзу (ЦАФ) та до ЦПУЕН міністер покористувався у відповіді невідомим ближче паном Кравзе, а до Секретаріяту СКВУ — паном Бродессером. Тексти майже тотожні, які зводяться до вищезгаданого. Порушене також питання зарахування праці в концентраційних таборах, а таборах праці або у в'язницях відкидається з принципової причини — раз немає відшкодування, тоді також нема ніякого зарахування часу праці як забезпечення. Зрештою, скажамо ми, яке ж може бути забезпечення, коли ці люди були призначені на знищення?

Зрозуміло, що цієї справи не можна залишити на боці і задоволитися згаданими відповіддями. Не можемо цього зробити в першу чергу тому, бо не хочемо допустити до того, щоб скандальна відмовна арґументація обтяжувала морально і політично німецький нарід і лежала зморою над обома народами, яких співпраця була колись і є тепер конечною.

З ПРАВНОЇ ДІЛЯНКИ

Безпроцентова позика також підлягає оподаткованню. До такого рішення прийшов "Бундесфінанцгоф". Збагачує себе той, що є наділений такою позикою, належними звичайно відсотками. Такі відсотки підлягають оподаткуванню.

Персонального документу не можна давати в застав. Відповідне до цього рішення виніс Крайовий суд в Баден-Баден. Персональний документ має служити дотичній особі до кожночасного доказу своєї тотожности.

Тому для більшої ясности в тій площині в останньому часі видається для (поки що) німецьких громадян паспорти з написом, що даний паспорт є власністю Федеративної Республіки Німеччини.

ВЕЛИКА ПІВНІЧНА ВІЙНА У СВІТЛІ ЗВІТІВ АНГЛІЙСЬКИХ ДИПЛОМАТІВ, 1700-1721

Проф. д-р Теодор Мацьків, ЗСА виголосив доповідь на згадану вище тему у Мюнхені 29-го червня, що її влаштувало ЦПУЕН. Хоч тема історична, вона викликала все ж таки зацікавлення української громади, яка прибула численно до залі УКЦ, щоб послухати доповідь і взяти активну участь у дискусії.

Засідання Управи ЦПУЕН відбулося в п'ятницю 1-го серпня і було призначене головно Шостому здвигові українців Німеччини.

Службу Божу за переслідувану Церкву в Україні і Литві відправили заходами КПУЕН на Нижню Саксонію отці: декан І. Леськович, декан В. Шарка (литовець) і М. Іванців у церкві "Цум ґутен Гіртен" у Гільдесгаймі, 11-го травня.

• З'їзд делеґатів КПУЕН на Нідерзахсен відбувся в Гільдесгаймі 21-го червня. На з'їзді був присутній також запрошений гість з Мюнхену, голова Головної управи ЦПУЕН мґр Антін Мельник. На голову управи КПУЕН вибрано Теодора Пелеха, а секретарем став З. Терешкун. З'їзд присвятив особливу увагу потребі спільного святкування українців католиків і православних 1000-річчя хрищення Русі-України.

• МПУЕН і ОУЖ в Ганновері відбули інформаційні сходини української громади й околиці, наміром яких було подати деякі дані про заходи і можливості придбання нових приміщень для церкви і домівки.

• Крайове Представництво Української Еміґрації на Нордрайн-Вестфалію відбуло свій делеґатський з'їзд в дні 12-го липня. Головою вибрано дотеперішнього секретаря КПУЕ Михайла Хом'яка. Контрольну комісію очолив дотеперішній голова управи Володимир Сорока. Головну управу ЦПУЕН репрезентував на з'їзді заступник голови, Степан Мудрик.

• Український Шаховий Клюб у Мюнхені влаштовує з нагоди VI здвигу українців Німеччини шаховий турнір у Мюнхені. Турнір відбудеться в приміщенні Інтернату при Рідній Школі. Зголошуватися на турнір на адресу Інтернату, Ізаррінґ 11, Мюнхен 40.

РЕНАТА БАБАК ВИСТУПИТЬ У МЮНХЕНІ

Славна солістка Львівської опери та Большого оперного театру в Москві, яка кілька років тому вибрала свободу, прибуде до Мюнхену і дасть 5-го жовтня у великій залі Вищої музичної школи одноразовий концерт. Квитки вступу буде можна також набути в канцелярії ЦПУЕН.